

PRAVNO-EKONOMSKI FAKULTET U NIŠU
I POTREBE ZA DIPLOMIRANIM PRAVNICIMA I EKONOMISTIMA
NA PODRUČJU JUGOISTOČNE SRBIJE¹

1. Društveno-ekonomski značaj Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu
za područje Jugoistočne Srbije

Pod Jugoistočnom Srbijom (u daljem tekstu: JIS) podrazumeva se područje bivših srezova Niš, Leskovac i Zaječar.

Evo nekoliko najvažnijih podataka koji ilustruju veličinu i nivo ekonomske razvijenosti JIS-e:²

		% od SFRJ	% od SRS
— Broj stanovnika (1966. godine)	1,450.000	7,4%	18,1%
— Dohodak ostvaren u 1965. g. u mil. n. din.	4159,7	5,7%	14,5%
— Dohodak ostvaren u društv. sektoru	2.756,9	9,9%	13,2%
— Broj zaposlenih u društvenom sektoru (30. IX 1966)	194.009	5,3%	14,0%
— Vrednost osnovnih sredstava privrednih organizacija u 1965. g. (nabavna vrednost)	5.060,2	5,2%	15,2%
— Robni promet na malo	1.728,3	4,7%	12,6%
— Broj televizijskih pretplatnika	25.965	3,3%	8,4%
— Broj radiopretplatnika	142.337	4,7%	12,0%
— Broj putničkih automobila	6.555	2,6%	7,5%
— % nepismenog stanovništva (prema popisu 1961. godine)	27,8%	10,9%	23,8%

¹ Na izradi ove studije saradivao je i Mr Čedomir Stevanović, asistent Pravno-ekonomskog fakulteta.

² Podaci su uzeti iz SGJ — 67., str. 502—579, odnosno str. 322—501. Podatke za Jugoistočnu Srbiju izveli smo iz podataka po opštinama na području ovog regiona. Zbog poznate ograničenosti zvaničnih statističkih podataka po opštinama morali smo se u ovoj analizi ograničiti samo na neke najprezentativnije pokazatelje.

Zaostajanje JIS-e za SFRJ i SRS je očigledno. Ono je još evidentnije kada se izrazi per capita, tj. po jednom stanovniku:

	Zaostajanje JIS-e izračunato po stanovniku i izraženo u %	
	od SFRJ	od SRS
— U veličini ukupnog dohotka	— 23,0%	— 19,8%
— U dohotku ostvarenom u društvenom sektoru	— 33,8%	— 27,0%
— U broju zaposlenih u društvenom sektoru	— 28,4%	— 22,6%
— U vrednosti osnovnih sredstava privrednih organizacija	— 29,7%	— 15,4%
— U robnom prometu na malo	— 36,5%	— 30,4%
— U broju televizijskih pretplatnika	— 55,4%	— 53,6%
— U broju radio pretplatnika	— 36,5%	— 33,7%
— U broju putničkih automobila	— 64,9%	— 58,5%
— U procentu nepismenog stanovništva	+ 47,3%	+ 31,5%

Kao što se vidi, Jugoistočna Srbija per capita znatno premašuje SFRJ i SRS u procentu nepismenog stanovništva. U svim ostalim pokazateljima ona veoma izrazito zaostaje za SFRJ i SRS. Ovakva nesumnjiva zaostalost konstatuje se i pored toga što na području JIS-e postoji nekoliko značajnih privrednih centara kao što su Niš, Leskovac, Bor, Piroć, Zaječar, Vranje, Prokuplje i sl.

Jugoistočna Srbija predstavlja inače jedan uglavnom zaokruženi privredni, kulturno-prosvetni i zdravstveno-socijalni region u SR Srbiji čiji je centar grad Niš.

Zbog svega ovoga Pravno-ekonomski fakultet u Nišu treba i može da odigra veoma značajnu ulogu u privrednom i društvenom razvoju regiona Jugoistočne Srbije u narednim godinama. To je nesumnjivo jedna od najznačajnijih misija ovog kao i drugih fakulteta na području Jugoistočne Srbije, a samim tim jedan od najvažnijih razloga njihovog formiranja i daljeg postojanja.

2. Postojeće brojno stanje diplomiranih pravnika i ekonomista na području JIS-e

a) Postojeće brojno stanje diplomiranih pravnika

Apsolutno i relativno brojno stanje diplomiranih pravnika u društvenom sektoru na području JIS-e izgledalo je na dan 30. IX 1966. godine kako sledi:³

³ Podaci o brojnom stanju diplomiranih pravnika u SFRJ i SRS uzeti su iz statističkog biltena SZSS br. 490, a za JIS dobijeni su od Republičkog zavoda za statistiku SRS.

	SFRJ		SRS		JIS	
	broj	%	broj	%	broj	%
— Diplomirani pravnici zaposleni u privredi	5.718	29%	3.778	53%	224	25%
— Diplomirani pravnici zaposleni u neprivrednim delatnostima	13.664	71%	3.328	47%	682	75%
SVEGA:	19.382	100%	7.066	100%	906	100%

U ukupnom broju zaposlenih diplomiranih pravnika u SFRJ Jugoslovenska Srbija učestvuje sa 4,6%, a u SRS sa 12,8%. I u ovom pogledu se zapaža zaostajanje JIS-e za SFRJ i SRS u odnosu na njeno učešće u broju stanovnika.

Distribucija zaposlenih diplomiranih pravnika po pojedinim vrstama delatnosti izgledala je ovako:

A. Privredne delatnosti

— Industrija i rudarstvo	128
— Poljoprivreda i ribarstvo	9
— Šumarstvo	1
— Građevinarstvo	24
— Saobraćaj i veze	25
— Trgovina i ugostiteljstvo	19
— Zanatstvo	5
— Stambena i komunalna delatnost	13

SVEGA: 224

B. Neprivredne delatnosti

— Škole	57
— Naučna delatnost	9
— Kulturno-prosvetna delatnost	10
— Zdravstvena delatnost	8
— Društvene organizacije	16
— Privredne komore	8
— Finansije i osiguranje	16
— Zavodi za socijalna osiguranja	20
— Organi uprave i vlasti (opštine, sudovi, pravobranilaštva i sl.)	538

SVEGA: 682

Iz prednjih podataka može se izvući zaključak da je privreda na području JIS-e nedovoljno snabdevena diplomiranim pravnicima. Relativno je nešto bolja situacija jedino u industriji i rudarstvu, makar da je i tu stanje znatno ispod stvarnih potreba. Mnoge neprivredne delatnosti takođe ni iz daleka nemaju potreban broj diplomiranih pravnik.

b) Postojeće brojno stanje diplomiranih ekonomista

Apsolutno i relativno brojno stanje diplomiranih ekonomista u društvenom sektoru na području JIS-e izgledalo je na dan 30. IX 1966. godine kako sledi:⁴

	SFRJ		SRS		JIS	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
— Diplomirani ekonomisti zaposleni u privredi	9.471	57%	3.738	53%	353	58%
— Diplomirani ekonomisti zaposleni u neprivrednim delatnostima	7.033	43%	3.328	47%	259	42%
SVEGA:	16.504	100%	7.066	100%	612	100%

U ukupnom broju zaposlenih diplomiranih ekonomista u SFRJ Jugoistočna Srbija učestvuje sa 3,7%, a u SRS sa 8,7%. Ovi podaci pokazuju veoma naglašeno zaostajanje JIS-e za SFRJ i SRS u odnosu na njeno učešće u broju stanovnika.

Distribucija zaposlenih diplomiranih ekonomista po pojedinim vrstama delatnosti izgledala je ovako:

A. Privredna delatnost

— Industrija i rudarstvo	254
— Poljoprivreda i ribarstvo	17
— Šumarstvo	1
— Građevinarstvo	15
— Saobraćaj i veze	20
— Trgovina i ugostiteljstvo	36
— Zanatstvo i komunalna privreda	10

SVEGA: 353

⁴ Podaci o brojnom stanju diplomiranih ekonomista u SFRJ i SRS uzeti su iz Statističkog biltena SZZS br. 490, a za JIS dobijeni su od Republičkog zavoda za statistiku SRS.

B. Neprivredne delatnosti

— Škole i naučna delatnost	94
— Kulturno prosvetna delatnost	10
— Zdravstvena delatnost	12
— Privredne komore	25
— Finansije i osiguranje	52
— Zavodi za socijalna osiguranja	4
— Organi vlasti i uprave	62

SVEGA: 259

Iz gornjih podataka mogu se izvući sledeći zaključci:

Prvo, da područje JIS-e relativno znatno zaostaje za SFRJ i SRS u pogledu broja zaposlenih diplomiranih ekonomista u društvenom sektoru.

Drugo, da je industrija među privrednim delatnostima izrazito najatraktivnija za diplomirane ekonomiste. To međutim ne znači da su u njoj zadovoljene potrebe za ovom vrstom visokoškolskih kadrova. Naprotiv, to znači da je stepen zasićenosti ostalih privrednih delatnosti za diplomiranim ekonomistima krajnje nizak. To je svakako jedan od činilaca dosta slabih poslovnih rezultata i nedovoljne razvijenosti tih ostalih privrednih delatnosti, ma da se, s druge strane, baš takvo njihovo stanje manifestuje i kao uzročnik nedovoljnog zapošljavanja diplomiranih ekonomista (a i pravnika) u tim delatnostima (zbog relativno nižih ličnih dohodaka, zbog nedostatka stanova i sl.).

3. Procena potreba za diplomiranim pravnicima i ekonomistima do 1970. godine odnosno 1975. godine

Na dan 30. IX 1966. godine postojao je na području JIS-e sledeći broj privrednih organizacija:⁵

— u industriji i rudarstvu	204
— u poljoprivredi i ribarstvu	250
— u šumarstvu	25
— u građevinarstvu	123
— u saobraćaju	150
— u trgovini i ugostiteljstvu	659
— u zanatstvu i komunalnoj privredi	198

SVEGA: 1.609

⁵ Podaci Republičkog zavoda za statistiku SRS.

Međutim, pri procjenjivanju potrebnog broja diplomiranih pravnikâ i ekonomista do 1970. odnosno 1975. godine pošlo se od pretpostavke da u malim preduzećima koja zapošljavaju do 29 radnika još uvek neće biti ispoljena potreba za diplomiranim pravnicima i ekonomistima, te da će odgovarajuće poslove obavljati radnici sa višom ili srednjom školskom spremom. Zbog toga su prikupljeni podaci i o broju privrednih organizacija po pojedinim vrstama delatnostim koje zapošljavaju preko 29 radnika.

Taj broj po pojedinim vrstama delatnosti izgleda ovako:

— Industrija i rudarstvo	169	privred. organizacija
— Poljoprivreda i ribarstvo	107	„ „
— Šumarstvo	6	„ „
— Građevinarstvo	31	„ „
— Saobraćaj i veze	28	„ „
— Trgovina i ugostiteljstvo	110	„ „
— Zanatstvo i komunalna privreda	98	„ „

SVEGA: 549 privred. organizacija

Raspored ovih privrednih organizacija po pojedinim kategorijama njihove veličine izgleda ovako:

od 30 do 60 zaposlenih	197	privrednih organizacija
„ 61 do 250 „	258	„ „
„ 251 do 500 „	51	„ „
„ 501 do 1.000 „	19	„ „
„ 1.001 do 2.000 „	16	„ „
„ 2.001 do 4.000 „	5	„ „
preko 4.000 „	3	„ „

SVEGA: 549 privrednih organizacija

Pri procjenjivanju potrebnog broja diplomiranih pravnikâ i ekonomista do 1970. odnosno 1975. godine pošlo se od pretpostavke da će se broj privrednih organizacija o pojedinim kategorijama veličine (zbog prelaska privrednih organizacija iz nižih kategorija veličine u više), odnosno broj zaposlenih u tim privrednim organizacijama, povećati za po 20% za svakih pet godina (što je inače ispod ostvarenja u minulom raz-

doblju), što izraženo lančanim indeksom predstavlja godišnje povećanje po stopi od oko 30%. Na ovaj način dobijen je sledeći broj privrednih organizacija po pojedinim kategorijama veličine u 1970., odnosno 1975. godini:

			<i>Broj privred. organizacija</i>	
			1970.	1975.
od	30 do	60 zaposlenih	229	274
„	61 do	250 „	299	359
„	251 do	500 „	58	70
„	501 do	1.000 „	21	24
„	1.001 do	2.000 „	18	22
„	2.001 do	4.000 „	6	7
	preko	4.000 „	4	5
SVEGA:			635	761

a) Procena potreba za diplomiranim pravnicima

Pri proceni potreba za pravnicima u privrednim delatnostima pošlo se od sledećih normativa po pojedinim kategorijama veličina privrednih organizacija:

<i>U preduzeću sa brojem zaposlenih</i>			<i>Računa se sa sledećim brojem potrebnih diplomiranih pravnik⁶</i>
od	30 do	250 zaposlenih	1
„	251 do	500 „	2
„	501 do	1.000 „	3
„	1.001 do	2.000 „	4
„	2.001 do	4.000 „	5
	preko	4.000 „	6

Ovakvi normativi diplomiranih pravnik⁶ su sasvim umereni. Oni su uzeti iz stvarnosti. Računa se da diplomirani pravnici treba da budu zaposleni na sledećim radnim mestima (različito u zavisnosti od veličine privredne organizacije): direktora opšteg sektora, sekretara preduzeća, sekretara organa upravljanja, referenta za radne odnose, šefa kadrovske službe, pravnog referenta, pravnog savetnika i sl.

⁶ Pri proceni potreba za pravnicima dati normativi su ispod stvarnog broja pravnik⁶ koji su sada zaposleni u privrednim organizacijama. Na primer, u RR Zavodima u Nišu, koji zapošljavaju preko 4.000 radnika radi 17 diplomiranih pravnik⁶ (od čega i dva magistra pravnih nauka), a predviđeni normativ za preduzeće ovog tipa iznosi 6 diplomiranih pravnik⁶.

Primenom gornjih normativa na postojeći odnosno projicirani broj privrednih organizacija dobija se sledeći broj potrebnih diplomiranih pravnika po pojedinim privrednim delatnostima:

	Postojeći broj u 1966.	Potreban broj u 1966.	Procena potreba	
			za 1970.	za 1975.
— Industrija i rudarstvo	128	296	348	420
— Poljoprivreda i ribarstvo	9	112	126	150
— Šumarstvo	1	9	10	11
— Građevinarstvo	24	46	51	62
— Saobraćaj i veze	25	39	42	49
— Trgovina i ugostiteljstvo	19	119	138	164
— Zanatstvo i komunalna privreda	18	112	118	142
SVEGA:	224	733	833	988

Pri proceni potrebnog broja diplomiranih pravnika za neprivrednu delatnost pošlo se od postojećeg broja raznih neprivrednih institucija na području JIS-e, kao i od stvarnih potreba u njima za ovom vrstom stručnjaka. Pri tome je konstatovana sledeća situacija:

	Postojeći broj diplomiranih pravnika	Procena potreba	
		za 1970.	za 1975.
— Škole	57	75	85
— Naučna delatnost	9	15	25
— Kulturno-prosvetna delatnost	10	17	25
— Zdravstvena delatnost	8	20	30
— Društvene organizacije	16	25	35
— Privredne komore	8	12	15
— Finansije i osiguranje	16	25	35
— Zavodi za socijalno osiguranje	20	30	40
— Organi vlasti i uprave	538	680	760
SVEGA:	682	899	1.060

Nedostatak diplomiranih pravnika naročito se zapaža u opštinama (naročito u onim seoskim), mesnim kancelarijama, zavodima za soci-

jalno osiguranje, društvenim organizacijama i zdravstvenim institucijama. Predviđena povećanja do 1970., odnosno 1975. godine su zaista minimalna.

Prema tome, ukupne potrebe za diplomiranim pravnicima u 1970., odnosno 1975. godini u odnosu na postojeće stanje izgledaju ovako:

	Postojeći broj diplomiranih pravnika	Procena potreba	
		za 1970.	za 1975.
— Privredne delatnosti	224	833	998
— Nprivredne delatnosti	682	899	1.060
SVEGA:	906	1.732	2.058

b) Procena potreba za diplomiranim ekonomistima

Pri proceni potreba za diplomiranim ekonomistima u privrednim delatnostima pošlo se od sledećih normativa po pojedinim kategorijama veličina privrednih organizacija:

U preduzeću sa brojem zaposlenih	Računa se sa sledećim brojem potrebnih diplomiranih ekonomista
„ 30 do 60 zaposlenih	1
„ 61 do 250 „	2
„ 251 do 500 „	3
„ 501 do 1.000 „	6
„ 1.001 do 2.000 „	10
„ 2.001 do 4.000 „	15
preko 4.000 „	20

Ovakvi normativi diplomiranih ekonomista po pojedinim kategorijama veličine privrednih organizacija krajnje su umereni. Oni su u stvari uzeti iz prakse koja se već na sadašnjem nivou razvitka naše zemlje ostvaruje u mnogim iole naprednijim privrednim organizacijama. Radna mesta koja zauzimaju diplomirani ekonomisti u privrednim organizacijama su: glavni direktor preduzeća (na primer, u trgovini i ugostiteljstvu glavni direktori trebalo bi da budu isključivo diplomirani ekonomisti, međutim, i u svim ostalim privrednim delatnostima već ima dosta slučajeva da ovo radno mesto zauzimaju diplomirani ekonomisti), komercijalni direktor, šef nabavke, šef prodaje, finansijski direktor, šef računovodstva, šef knjigovodstva, referent za unutrašnju raspodelu, šef reklame i ekonomske propagande, rukovodilac službe za istraživanje tržišta, rukovodilac i osoblje analitičko-planske službe,

programer; u većim privrednim organizacijama mnoge od ovih službi su decentralizovane, tako da već ima preduzeća koja zapošljavaju više desetina diplomiranih ekonomista.

Primenom gornjih normativa na postojeći, odnosno projicirani projekt privrednih organizacija dobija se sledeći broj potrebnih diplomiranih ekonomista po pojedinim delatnostima:

	Postojeći broj u 1966.	Potreban broj u 1966.	Procena potreba	
			za 1970.	za 1975.
— Industrija i rudarstvo	254	613	726	877
— Poljoprivreda i ribarstvo	17	155	179	213
— Šumarstvo	1	15	17	19
— Građevinarstvo	15	92	101	124
— Saobraćaj i veze	20	72	77	88
— Trgovina i ugostiteljstvo	36	167	193	229
— Zanatstvo i komunalna privreda	10	161	184	221
SVEGA:	353	1.275	1.477	1.771

Što se tiče neprivredne delatnosti, na području JIS-e ima veliki broj ovakvih radnih organizacija. Međutim, u svakoj od njih ne postoji potreba za diplomiranim ekonomistima (osnovne škole, zdravstvene stanice, kulturne i druge institucije). Stoga smo pri proceni potreba za diplomiranim ekonomistima u neprivrednim delatnostima pošli od konkretnih relativno većih institucija, kao što su:

	Postojeći broj diplomiranih ekonomista	Procena potreba	
		za 1970.	za 1975.
— Organi vlasti i uprave	62	72	90
— Fakulteti i odgovarajuće škole	94	160	180
— Veće zdravstvene institucije	12	25	35
— Privredne komore	25	30	32
— Banke i osiguravajući zavodi	52	80	90
— Ostale veće neprivredne radne organizacije	14	20	22
SVEGA:	259	387	449

I u ovom slučaju su procene potreba za naredni period bile krajnje oprezne. Poznato je, na primer, da mnoge seoske opštine danas nemaju diplomirane ekonomiste u svojim službama, iako su oni neophodni. Nedostatak diplomiranih ekonomista oseća se naročito i u većim zdravstvenim institucijama, bankama i osiguravajućim zavodima.

Prema tome, ukupne potrebe za diplomiranim ekonomistima u 1970. odnosno 1975. godini u odnosu na postojeće stanje izgledaju ovako:

	Postojeći broj diplomiranih ekonomista	Procena potreba	
		za 1970.	za 1975.
— Privredne delatnosti	353	1.477	1.771
— Neprivredne delatnosti	259	387	449
SVEGA:	612	1.864	2.220

4. Mogućnosti zadovoljenja procenjenih potreba za diplomiranim pravniciima i ekonomistima

Područje Jugoistočne Srbije gravitira u pogledu školovanja diplomiranih pravnika i ekonomista Pravno-ekonomskom fakultetu u Nišu. Dosadašnja iskustva pokazuju da je najveći broj studenata ovog fakulteta sa pomenutog područja, kao i da se najveći broj diplomiranih studenata zapošljava na tom području. Nesumnjivo je da u ovom pogledu ima preliivanja, tj. da se izvesan broj mladića i devojaka sa ovog područja školuje na drugim, susednim fakultetima (u Beogradu, Skoplju i Prištini), ali je isto tako pouzdano da se odgovarajući broj mladih ljudi sa tih susednih područja školuje na Pravno-ekonomskom fakultetu u Nišu. S obzirom na veličinu područja i broj stanovnika Jugoistočne Srbije koji je približan SR Makedoniji i SR Sloveniji, može se sa dosta sigurnosti pretpostaviti da se pomenute brojke kompenziraju.

Prema tome, može se uzeti da će se u narednim godinama obezbeđivanje potreba na području Jugoistočne Srbije za diplomiranim pravniciima i ekonomistima vršiti diplomiranim studentima na Pravno-ekonomskom fakultetu u Nišu.

Pravni odsek Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu dao je do sada od početka svog postojanja sledeći broj diplomiranih pravnika:

1964. godine	54
1965. godine	54
1966. godine	47
1967. godine	64

SVEGA: 219

Predviđa se da će na pomenutom odseku u periodu od 1967. pa zaključno do 1970. godine diplomirati oko 320 studenata (što znači, uključujući i 1967. godinu, prosečno po 80 godišnje. U periodu pak od 1971. do 1975. godine računa se da će diplomirati oko 500 studenata, što znači prosečno po 100 godišnje.

Prema tome, kapacitet ovog fakulteta moći će u sledećoj meri da zadovolji potrebe za diplomiranim pravnicima na području JIS-e:

	1970.	1975.
— Procenjena potreba	1.732	2.058
— Postojeći broj u 1966. godini	906	906
	Razlika: 826	1.152
— Korekcija (povećanje) razlike zbog odlaska postojećih kadrova u penziju i sl. (3% godišnje)	109	245
	Korigovana razlika: 935	1.379
— Na pravnom odseku Pravno-ekonomskog fakulteta diplomiraće u međuvremenu	320	820
— Ostaće nepodmirena potreba	615	577

Prema tome, ukupan broj zaposlenih diplomiranih pravnika biće:

1970.	1975.
1.117	1.481

U tom slučaju će stepen zasićenosti potreba za diplomiranim pravnicima izgledati ovako:

64%	71%
-----	-----

Iz izloženog proizilazi da predviđeni kapaciteti Pravnog odseka Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu neće moći da zadovolji realne potrebe za ovom vrstom kadrova na području JIS-e ne samo do 1975. godine nego i za dalji niz godina. Pri tome treba imati u vidu da i napred uzeti normativi nisu statičke veličine i da će se sigurno posle 1975. godine morati dalje znatno da povećaju, što znači da će potreba za Pravnim odsekom pomenutog fakulteta biti trajna.

Ekonomski odsek Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu dao je do sada od početka svog postojanja sledeći broj diplomiranih ekonomista:

1964. godine	23
1965. godine	69
1966. godine	106
1967. godine	103

SVEGA: 301

Predviđa se da će na pomenutom odseku u periodu od 1967. pa zaključno do 1970. godine diplomirati oko 400 studenata, što znači prosečno po 100 godišnje. U periodu pak od 1971. do 1975. godine računa se da će diplomirati oko 650 studenata odnosno prosečno po 130 godišnje.

Prema tome, kapacitet ovog fakulteta moći će u sledećoj meri da zadovolji potrebe za diplomiranim ekonomistima na području JIS-e:

	1970.	1975.
— Procenjena potreba	1.864	2.220
— Postojeći broj u 1966. godini	612	612
Razlika	1.252	1.608
— Korekcija (povećanje) razlike zbog odlaska postojećih kadrova u penziju i sl. (3% godišnje)	73	165
Korigovana razlika:	1.325	1.773
— Na Ekonomskom odseku Pravno-ekonomskog fakulteta diplomiraće u međuvremenu	400	1.050
— Ostaće nepodmirena potreba	925	723

Prema tome, ukupan broj zaposlenih diplomiranih ekonomista biće:

	1970.	1975.
	970	1.497
U tom slučaju će stepen zasićenosti potreba za diplomiranim ekonomistima izgledati ovako:	52%	67%

Iz izloženog proizilazi da predviđeni kapacitet Ekonomskog odseka Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu neće moći da zadovolji realne potrebe za ovom vrstom kadrova na području JIS-e za jedan dugi niz godina. Posebno pri tome treba imati u vidu da su pri procenjivanju potreba do 1970. odnosno 1975. godine uzeti veoma skromni normativi, koji će sa opštim razvojem zemlje u narednim godinama svakako morati da pretrpe značajne korekcije naviše. Sve ovo ukazuje na to da će potreba za Ekonomskim odsekom Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu biti trajna.

5. Društveno-politički značaj Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu za područje Jugoistočne Srbije

Postojanje Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu ima za Jugoistočnu Srbiju, kao i za celu našu zemlju, ne samo društveno-ekonomski nego i društveno-politički značaj. Ovo zbog toga što pomenuti fakultet u Nišu omogućava da visoko obrazovanje u oblasti ekonomskih i pravnih nauka stižu i deca radnika, seljaka i drugih srednjih i siromašnih slojeva stanovništva iz Niša i njemu gravitirajuće okoloine, koja inače ne bi za to imala materijalnih mogućnosti ako bi bila upućena na Beograd, Skoplje i sl. Ovo je veoma važan društveno-politički momenat, s obzirom da se na Beogradskim fakultetima inače već zapaža veoma nepovoljna socijalna struktura studenata. Citiraćemo ovde jednu diskusiju na vanrednoj Skupštini Beogradskog Univerziteta održanoj decembra 1966. godine:⁷

»Činjenica je da postoji neproporcijalno učešće studenata iz različitih kategorija, tako da su poljoprivrednici koji su zastupljeni u strukturi Socijalističke Republike Srbije sa 61,2%, u strukturi studenata poljoprivrednika zastupljeni sa svega 20,6%. Radnička zastupljenost u strukturi ukupnog stanovništva iznosi 7,8%, a u strukturi studenata svega 12,7%, za razliku od službenika čija je zaposlenost po strukturi aktivnog stanovništva 3,6%, a u strukturi studenata 9,7%. Zaposlenost rukovodećeg osoblja u strukturi aktivnog stanovništva je 1,1%, a u strukturi studenata 4,1%. Realno bi bilo da ovakva struktura studenata ima tendenciju promene u smislu ravnomerne zastupljenosti svih slojnih kategorija, imajući u vidu deklarirana socijalistička načela. Međutim, ne samo da se ne zadržava čak ni ovakva struktura studenata, već postoji tendencija daljeg pogoršavanja ovakvog stanja, što znači da će se broj studenata iz poljoprivrednih i radničkih porodica iz godine u godinu stalno smanjivati«.

Socijalna struktura studenata na Pravno-ekonomskom fakultetu u Nišu je, međutim, daleko bolja. Od ukupno 2.134 redovna studenta na decu iz radničkih porodica otpada 753 studenta, a na decu iz seljačkih porodica 573 studenta, odnosno ukupno 1.326 studenta. To znači da na Pravno-ekonomskom fakultetu u Nišu 67% čine studenti iz radničko — seljačkih porodica. Ovakva socijalna struktura povoljnija je od strukture na svim pravnim i ekonomskim fakultetima u SR Srbiji. To nije ni malo slučajno, s obzirom da region Jugoistočne Srbije spada u nerazvijena područja.

Dr Živojin Perić
docent Pravno-ekonomskog
fakulteta u Nišu

⁷ Vidi časopis »Univerzitet danas«, br. 2/67, str. 39.